

UDC 378.016:81'243

DOI <https://doi.org/10.31470/2415-3729-2023-18-155-173>

Conditions for the Formation of Foreign Language Communicative Competence of Technical Specialty Students in the Process of Studying a Foreign Language in Higher Educational Institutions

Anastasiia Ptushka

Ph.D. in Philology, Associate Professor

Head of the Department of Foreign Languages

Kharkiv National Automobile and Highway University

✉ 25 Yaroslava Mudroho Str., Kharkiv, Ukraine, 61002

E-mail: ptushkaanastasia@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3177-5370>

Умови формування іншомовної комунікативної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі вивчення іноземної мови у ЗВО

Анастасія Сергіївна Птушка

кандидат філологічних наук, доцент

завідувач кафедри іноземних мов

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

✉ вул. Ярослава Мудрого, 25, м. Харків, Україна, 61002

Abstract

This article is devoted to the problem of determining the conditions for the formation of foreign language communicative competence of students of technical specialties in the process of

learning a foreign language in higher education institutions (hereinafter – HEI). The **purpose of the article** is to characterize the conditions for the formation of foreign language communicative competence of students of technical specialties in the process of learning a foreign language in a HEI and to reveal the methodological features of ensuring these conditions in practice. To conduct this study, the following **research methods** were used: analysis of psychological, pedagogical and methodological literature, systematization and generalization of different views on the formation of foreign language communicative competence of technical students in the process of learning a foreign language in a HEI. **Results.** The article gives a brief description of the concept of «foreign language communicative competence», shows the need for the formation and improvement of foreign language communicative competence in the process of training students of technical specialties in the totality of its components. Based on the analysis of scientific research, which examines different approaches of foreign and Ukrainian researchers in determining the content and conditions for the formation of foreign language communicative competence, the conditions for the formation of foreign language communicative competence of students of technical specialties were characterized and methodological features of their provision in practice were revealed. These conditions are: the continuity of foreign language training at HEIs, which takes into account the multi-level structure of professional training at HEIs (bachelor-master); the professional-practical orientation of foreign language learning for students of technical specialties within the framework of cognitive, activity and emotional-value components of professional training; a combination of competence (target component), communicative (methodical component) and personal-oriented (emotional-value component) approaches to the organization of the process of foreign language training of students of technical specialties; ensuring the information and content coordination of the educational discipline «Foreign

language» with the educational disciplines of general professional and professional training; the use of group and individual-group methods of organization of learning, interactive learning methods, adequate to the activity component of the content of foreign language learning and emotional and value attitude to the profession in foreign language classes; the use of strategies for learning a foreign language in order to determine the individual trajectory of the student's educational development, ensuring the possibility of independently choosing the sequence and depth of studying the material. **Conclusions.** The author makes a conclusion that the implementation of the competency-based approach is becoming a factor in supporting a single educational, professional qualification, cultural and value space, a factor in Ukraine's integration into the global educational space, which opens up wide access to the educational space of the world community for modern Ukrainian students, and makes the problems of teaching foreign languages at a qualitatively new level extremely relevant and requiring detailed research.

Key words: competency-based approach, alienated communicative competence, foreign language, professional competence, technical specialties.

References

1. Palamar, S. (2018). Kompetentnisnyi pidkhid yak metodolohichniy oriientyr modernizatsii suchasnoi osvity [Competency approach as a methodological guideline for the modernization of modern education]. *Osvitolohichniy dyskurs*, 1-2, 267-278 [in Ukrainian].
2. Sharov, S. V. (2019). Kompetentnisnyi pidkhid: perevahy, struktura ta osoblyvosti [Competency approach: advantages, structure and features]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni VO Sukhomlynskoho. Serii: Pedahohichni nauky*, (4), 194-199 [in Ukrainian].
3. Levchenko, F. (2019). Sutnist ta vytoky kompetentnisnoho pidkhodu v osviti [The essence and origins of the competence

approach in education]. *Profesiinyi rozvytok pedahoha*, 186-189 [in Ukrainian].

4. Hlushko, O. (2021). Kompetentnisnyi pidkhid v osviti: yevropeiskyi dosvid [Competency approach in education: European experience]. *Naukovo-pedahohichni studii*, (5), 8-21 [in Ukrainian].

5. Husak, V. M. (2016). Do problemy henezysu poniat» kompetentsiia» ta» kompetentnist» [To the problem of the genesis of the concepts «competence» and «competence»]. *Novi tekhnolohii navchannia*, 103-111 [in Ukrainian].

6. Rudnitska, K. (2016). Sutnist poniat kompetentnisnyi pidkhid, kompetentnist, kompetentsiia, profesiina kompetentnist u svitli suchasnoi osvitnoi paradyhmy [The essence of the concepts competence approach, competence, competence, professional competence in the light of the modern educational paradigm]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pedahohika. Sotsialna robota*, (1), 241-244 [in Ukrainian].

7. Palasiuk, M. (2014). Formuvannia inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti u studentiv vyshchyykh tekhnichnykh zakladiv osvity [Formation of foreign language communicative competence among students of higher technical educational institutions]. *Liudynoznavchi studii. Pedahohika*, (29 (1)), 144-154 [in Ukrainian].

8. Salashchenko, H. M. (2019). Osoblyvosti formuvannia inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentsii studentiv ta kursantiv nemovnykh zakladiv vyshchoi osvity zasobamy proiektnykh tekhnolohii [Features of the formation of foreign language communicative competence of students and cadets of non-language institutions of higher education by means of project technologies]. *Pravovyi chasopys Donbasu*, (3), 153-160 [in Ukrainian].

9. Cheipesh I.V. Intehratsiia kompetentnostei v inshomovnii osviti suchasnykh fakhivtsiv [Integration of competences in foreign language education of modern specialists]. *Naukovyi*

visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu. Seriia «Pedagogika ta psykholohiia». Mukachevo, 2019. T. 5. №1. S.191–194 [in Ukrainian].

10. Veretiuk, T. V. (2022). Formuvannia inshomovnoi hramatychnoi kompetentsii za dopomohoiu videomaterialiv (na prykladi videokhostynhu YouTube) [Formation of foreign language grammatical competence with the help of video materials (on the example of YouTube video hosting)]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. Vyp 52, tom 1, 2022, 199-204 [in Ukrainian].

Вступ

Сьогодні ми бачимо, що сучасна освітня політика активізувала процеси міжнародних контактів, розширюється простір взаємодії, спілкування у сфері навчальної, наукової, духовної та соціокультурної діяльності, що забезпечує можливість різнобічного обміну інформацією.

У документах, що представляють концепцію модернізації української освіти, визначено основну мету професійної освіти – підготовку кваліфікованого працівника відповідного рівня та профілю, конкурентоспроможного на ринку праці, професійно компетентного, відповідального та орієнтованого у суміжних сферах діяльності, здатного до ефективної роботи на рівні світових стандартів, готового до постійного особистісного зростання, до соціальної та професійної мобільності.

Сучасна освіта орієнтована на пошук оптимальних шляхів підготовки компетентних фахівців, з новим типом мислення, які мають фундаментальні знання, готові до самостійного вирішення соціальних та професійних завдань, які володіють однією або декількома іноземними мовами. Знання іноземних мов стає в суспільстві необхідною частиною особистого та професійного життя людини.

Мета статті – охарактеризувати умови формування іношомовної комунікативної компетентності студентів

технічних спеціальностей у процесі вивчення іноземної мови у ЗВО та розкрити методичні особливості забезпечення цих умов на практиці.

Методи дослідження

Для проведення даного дослідження було застосовано в комплексі наступні методи: аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури, систематизація та узагальнення різних поглядів щодо формування іншомовної комунікативної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі вивчення іноземної мови у ЗВО.

Результати та їх обговорення

Багатомовність, полікультурність, культуровідповідність, антропоцентричність проголошені як значущі принципи системи української національної освіти.

Виходячи з цього, формуванню іншомовної комунікативної компетентності сприяє переосмислення деяких педагогічних положень з погляду останніх досягнень теорії та практики навчання іноземної мови студентів технічних спеціальностей: включення України до Болонського процесу, основною метою якого є гармонізація національних систем вищої освіти, що сприяє формуванню єдиного європейського ринку висококваліфікованої праці; профілізація української освіти, що спрямована на реалізацію державного стандарту вищої освіти з урахуванням профілю ЗВО; використання у навчальному процесі, поряд з обов'язковими програмами, що диктуються стандартом освіти, факультативних, авторських програм.

Своєрідність нинішнього етапу стану української освіти полягає у створенні умов переходу вітчизняної системи освіти на європейські стандарти. У зв'язку з цим необхідні розробки нових теоретичних підходів, які адекватно відображають вимоги сучасної освітньої парадигми, цільові та змістовні аспекти якої формулюються в категоріях компетентнісного та діяльнісного підходів.

Зазначимо, що питаннями модернізації змісту освіти, заснованої на компетентнісному підході, займається досить багато науковців (Palamar, 2018; Шаров, 2019; Левченко, 2019; Глушко, 2021 та ін). Підвищений інтерес дослідників до теоретико-методологічних питань компетентнісного підходу в освіті викликаний необхідністю визначення його ролі та місця в ній. Практична реалізація державних стандартів вищої професійної освіти актуалізує саме цей аспект.

Потреба у використанні компетентнісного підходу також викликана уточненням мети та результату підготовки студентів технічних спеціальностей як умови підвищення якості професійного навчання та формування соціального замовлення на випускника, який має певний склад компетенцій, у тому числі іношомовних.

Водночас аналіз теорії та практики навчання іноземних мов студентів немовних спеціальностей вказує на такі *протиріччя*:

– спостерігається розрив між суспільною значимістю формування професійної компетентності майбутнього спеціаліста та недостатньо високим рівнем підготовки випускників вищої школи до професійної діяльності.

– декларується визнання компетентнісного та діяльнісного підходів як основних у навчанні іноземних мов і водночас більшість програм, підручників та навчальних посібників орієнтована на реалізацію традиційного підходу на основі знань, умінь та навичок із опорою на парадигму мотивації процесу опанування, тому іноземна мова як обов'язковий навчальний предмет у вищій школі не реалізує повною мірою свій потенціал розвитку в аспекті формування та вдосконалення загальних компетенцій студентів;

– компоненти змісту навчання іноземних мов у ЗВО визначені: досвід пізнавальної діяльності або системні знання (когнітивний компонент); досвід способів діяльності та досвід творчої діяльності (діяльнісний компонент); досвід

емоційно-ціннісного відношення (емоційно-ціннісний компонент), але викладачі, як правило, приділяють увагу виключно першому компоненту.

Виникає парадоксальна ситуація: ідей, концепцій навчання іноземних мов багато, а ефективність іншомовної підготовки загалом невелика. Викладачі змушені використовувати свій власний досвід та традиційні підходи до навчання іноземної мови без урахування профілю ЗВО, що значно знижує рівень іншомовної підготовки випускників.

Формування загальноєвропейського освітнього простору привело педагогічну громадськість до необхідності вирішення названих вище протиріч та переходу до підготовки студентів технічних спеціальностей у ЗВО на основі компетентнісного підходу, який спеціально підкреслює роль досвіду та умінь практично застосовувати знання, що визначає його перспективність у проектуванні та реалізації особистісного змісту професійної освіти під час вивчення студентами іноземної мови.

Компетентнісний підхід і опора на чітку систему загальних та спеціальних компетенцій дозволяють нам чітко визначити, які знання та вміння мають засвоїти студенти немовних спеціальностей, щоб навчатися, щоб комунікація була успішною, який розвиток особистості та її самосвідомості сприятиме набуттю нового мовного та культурного досвіду, які нові умови навчання сприятимуть найбільш успішному досягненню конкретних цілей іншомовної підготовки студентів.

Розкриття категоріальної сутності компетенції в іншомовній освіті вимагає від нас звернення до трактувань базових категорій компетентнісного підходу «компетенції» та «компетентності» для того, щоб визначити статус і місце іншомовної комунікативної компетентності в ієрархії компетенцій фахівців немовних спеціальностей.

В. Гусак вважає за необхідне відрізнити ці синонімічно використовувані поняття: «Компетенція — відчужена, задалегідь задана соціальна вимога (норма) до освітньої підготовки студента, яка потрібна для його ефективної продуктивної діяльності у певній сфері. Компетентність — якість особистості (сукупність якостей) студента, що вже відбулася, і має мінімальний досвід діяльності в заданій сфері» (Гусак, 2016).

Професійна компетентність — це інтегральна характеристика випускника, який здатний та готовий до здійснення професійної діяльності та взаємодії у професійному середовищі та полікультурному співтоваристві на основі ціннісного ставлення до професії. Формування професійної компетентності відбувається у процесі вивчення навчальних дисциплін (базових і варіативних) (Рудніцька, 2016).

Складовими професійної компетентності є три блоки компетенцій: а) *освітні та соціально-особистісні компетенції* (гностична, інформаційна, самоосвітня, рефлексивна, міжкультурна, психолого-педагогічна та методична); б) *загальнопрофесійні ключові компетенції* (конструктивно-плануюча або проектувальна, організаторська, контролююча; творча, комунікативно-інтерактивна); в) *особливі компетенції* (економічна, планово-фінансова, рекламна).

Під іншомовною комунікативною компетенцією розуміється вміння співвідносити мовні засоби з конкретними сферами, ситуаціями, умовами та завданнями спілкування. Виходячи з цього, мовний матеріал сприймається як реалізація мовного спілкування.

Зазначимо, що особливу увагу у своїх працях дослідженню питання про ключові компетенції в іншомовній освіті приділили М. Паласюк (Паласюк, 2014), Г. Салащенко (Салащенко, 2019), І. Чейпеш (Чейпеш, 2019), Т. Веретюк (Веретюк, 2022).

М. Паласюк вважає, що ключові компетенції та їх складові можуть бути об'єднані у три групи (лінгвістичні, комунікативні та прагматичні).

До першої групи – *лінгвістичної* – належать основні компетенції, що визначають володіння усною та письмовою іноземною мовою. Якщо мовна компетенція проявляється як сума знань про мову, умінь правильного розпізнавання та вживання мовних елементів, то мовна може бути представлена як мовна поведінка відповідно до завдання спілкування, мовна система у дії за допомогою використання мовних засобів, закономірностей їх функціонування для побудови висловлювань – від найпростішого вираження почуттів до передачі нюансів інтелектуальної та професійної інформації.

Друга група – *комунікативна* – включає професійно-комунікативну і міжкультурну компетенції. Професійно-комунікативна компетенція є здатністю адекватно використовувати мовні засоби стосовно завдань спілкування, а також ґрунтується на вміннях будувати мовленнєву поведінку з урахуванням професійних ситуацій спілкування та умінь здійснювати комунікативну іншомовну діяльність в інженерно-технічній сфері. Міжкультурна компетенція фахівців технічного профілю передбачає володіння майбутнім фахівцем певною сукупністю знань про культуру іноземної мови, що вивчається, через які опосередковується культурна взаємодія в наукомісткій технічній галузі, а також умінь долати міжкультурні розбіжності в процесі іншомовного інженерного спілкування.

Третя група компетенцій — *прагматична* — представлена інформаційно-технологічною та самоосвітньою компетенціями фахівців технічного профілю, які, будучи взаємозалежними, мають схожі цілі.

Інформаційно-технологічна компетенція ґрунтується на вміннях здійснювати пошук, отримувати потрібну

іншомовну професійно значиму інформацію з різних джерел, перекладати її з однієї знакової системи в іншу, оцінювати її та передавати зміст цієї інформації адекватно поставленій меті, а також продуктивно користуватися Інтернет-ресурсами у процесі професійної діяльності.

Розвиток самоосвітньої компетенції фахівців технічного профілю частково зумовлено невеликим обсягом часу, що відводиться вивчення іноземних мов. Тому здатність поповнювати знання та доучуватися у процесі самостійної пошукової та творчої діяльності в технічній галузі є важливою умовою безперервної самоосвіти фахівця з метою вдосконалення своєї професійної діяльності.

Однією з цілей навчання студентів технічних спеціальностей іноземної мови є комунікативна, що передбачає включення студента в обмін інформацією (усною та письмовою) в межах іншомовного колективу, створення у нього психофізіологічного механізму – комунікатора, який дозволив би йому спілкуватися цією мовою у певних сферах та мовних формах, виступаючи в заданих комунікативних ролях (видах комунікативної діяльності). Іншими словами, йдеться про формування у студентів технічних спеціальностей комунікативної компетенції у галузі іноземної мови.

Процес формування іншомовної комунікативної компетентності як елемента професійної компетентності у студентів вищої технічної школи буде ефективним за дотримання наступних педагогічних умов:

- безперервність іншомовної підготовки у ЗВО, яка враховує багаторівневу структуру професійної підготовки у ЗВО (бакалавр-магістр);
 - професійно-практична спрямованість навчання іноземної мови студентів технічних спеціальностей в рамках когнітивного, діяльнісного та емоційно-ціннісного компонентів професійної підготовки;
-

– поєднання компетентнісного (цільова складова), комунікативного (методична складова) та особистісно-орієнтованого (емоційно-ціннісна складова) підходів до організації процесу іншомовної підготовки студентів технічних спеціальностей;

– забезпечення інформаційно-змістовного узгодження навчальної дисципліни «Іноземна мова» з навчальними дисциплінами загальнопрофесійної та професійної підготовки;

– використання на навчальних заняттях з іноземної мови групових та індивідуально-групових способів організації навчання, інтерактивних методів навчання, адекватних діяльнісному компоненту змісту навчання іноземної мови та емоційно-ціннісного ставлення до професії;

– використання стратегій вивчення іноземної мови з метою визначення індивідуальної траєкторії навчального розвитку студента, забезпечення можливості самостійного вибору послідовності та глибини вивчення матеріалу: когнітивні стратегії – прийоми обробки та засвоєння навчального матеріалу в ході аудиторних занять; соціо-афективні стратегії – комунікація з носіями мови, з однокурсниками, з викладачем, спільна (групова) навчальна діяльність при вивченні іноземної мови, вироблення позитивного емоційного фону навчання; метакогнітивні стратегії – спрямовані на встановлення цілей навчання, організацію навчального процесу, самоперевірку та самоконтроль.

Механізм засвоєння студентами змісту навчальної дисципліни «Іноземна мова» та формування у студентів іншомовної комунікативної компетентності (як принципової складової професійної компетентності) полягають у поступовому розгортанні навчання іноземної мови від загального розвитку студентів (засвоєння базових компетенцій) до реалізації цілей професійної підготовки.

Конструювання навчального матеріалу передбачає диференціацію (адаптація програми з іноземної мови до кожної спеціальності та рівня підготовки – бакалавр, магістр).

Наповнення змісту навчальної дисципліни «Іноземна мова» визначається відповідно до базових (обов'язкових) та варіативних (профільних) дисциплін ЗВО і дозволяє студенту отримати поглиблені знання, навички та компетенції для успішної професійної діяльності, для продовження освіти та самоосвіти, за умови дотримання навчання (наповнення змісту), за дотримання супідрядності формованих загальнокультурних та професійних компетенцій.

Тематична структура змісту навчання має бути узгоджена зі специфікою професійної підготовки, яка враховує особливості процесу навчання іноземної мови на технічних спеціальностях: системні лінгвістичні знання формують стрижень професійно спрямованого навчання іноземної мови; досвід методів іношомовного спілкування нарощується через орієнтацію викладання із застосуванням практичних та інтерактивних методів, що сприяють формуванню позитивного емоційно-ціннісного ставлення до професії.

При формуванні іношомовної комунікативної компетентності позамовного оточення недостатньо використовувати на заняттях умовно-комунікативні або комунікативні вправи, що дозволяють вирішувати відповідні завдання. Важливо надати студентам можливість мислити, вирішувати будь-які проблеми, міркувати над шляхами їх вирішення з тим, щоб вони акцентували увагу на змісті свого висловлювання, щоб у центрі уваги була думка, а мова виступала б у своїй прямій функції — формуванні та формулюванні цих думок.

Традиційно навчання іноземної мови на технічних спеціальностях було орієнтоване на читання, розуміння та переклад текстів за спеціальністю, а також вивчення проблем

синтаксису наукового стилю. В даний час мета курсу іноземної мови на технічних спеціальностях передбачає формування мовної, мовленнєвої, навчально-пізнавальної, компенсаторної, соціокультурної компетенцій у складі іншомовної комунікативної компетентності під час навчання всіх видів мовної діяльності (читання, мовлення, лист, аудіювання).

У процесі вивчення дисципліни «Іноземна мова» можливий розвиток особистості з високим рівнем загальної та інформаційної культури, що вільно орієнтується у світовому інформаційному просторі.

У майбутніх фахівців технічного профілю необхідно формувати комунікативні здібності та потребу у партнерській співпраці, прагнення до встановлення та підтримки продуктивних та ефективних взаємин. Завдяки володінню іноземною мовою він зможе за допомогою глобальної мережі Інтернет оперативно знайомитись із новітніми досягненнями у своїй професійній галузі. Крім того, контакти фахівців технічного профілю з колегами відбуваються у різних формах ділового спілкування.

Іноземна мова стає інструментом професійного спілкування, підвищується мотивація вивчення іноземної мови. Іншомовна підготовка у ЗВО є важливою складовою професійної підготовки, є багаторівневим процесом у контексті безперервної освіти, будується на міждисциплінарній основі та передбачає формування всебічно розвиненої інтелектуальної особистості, що володіє високою загальною та професійною культурою.

Зовнішні мотиви в іншомовній підготовці малоперспективні: зовнішнє для навчальної діяльності прагнення придбати диплом, мало пов'язане зі змістом навчальної діяльності, що веде до формального засвоєння знань, пошуку «обхідних» шляхів у складання іспитів та заліків.

Найбільш продуктивні внутрішні мотиви, оскільки вони ґрунтуються на інтересі. Інтерес у пошуку та набутті знань, розширенні інформаційної сфери (кваліфікаційна, методична, навчально-пізнавальна, соціальна компетенції). Інтерес у спілкуванні, у тому числі у міжкультурному (мовна, мовленнєва, компенсаторна та соціокультурна компетенції). Ці інтереси ґрунтуються на чомусь важливому та необхідному: прагнення до набуття знань, допитливість; бажання стати повноцінним фахівцем, опанувати професійні знання та особистісні властивості. Завдання викладача – розвивати внутрішні стимули для мотивації пізнавальної діяльності студентів.

На думку Генерального секретаря ЮНЕСКО Фредеріко Сарагоса Майора, «не можна допустити, щоб університети навчилися адаптуватися до поточних обставин більшою мірою, ніж виконувати властиву їм функцію прогнозування у підготовці фахівців. Університети – засіб для утвердження пріоритетів не ринку, а людини» (Форум «Європейська програма змін у вищій освіті ХХ ст.», Палермо, 24-27 вересня 1997).

Навчальна дисципліна «Іноземна мова», відповідаючи цій рекомендації Ф. С. Майора, бере на себе роль сполучної ланки на шляху засвоєння основного змісту освіти, забезпечує засвоєння знань, умінь та навичок міждисциплінарного характеру, сприяє засвоєнню досвіду способів діяльності, розвиває інтелекту емоційну сферу особистості.

Перехід до компетентнісного підходу, запровадження багаторівневих програм вищої професійної освіти дають змогу відмовитися від традиційної когнітивної моделі навчання, коли в студентів формується та розвивається переважно готовність до репродуктивної діяльності.

Виходячи з сутності терміну «компетентність» людина може стати компетентною лише після набуття адекватних знань та практичного досвіду. Перехід до використання

поняття «компетентність» при описі бажаного образу фахівця з вищою освітою в освітньому стандарті третього покоління забезпечує ширше поле діяльності фахівця.

Успішність професійної іншомовної комунікації безпосередньо впливає на результати технічної галузі праці, а професійна іншомовна комунікативна компетенція фахівця технічного профілю стає більш значущим і вагомим компонентом професійної компетентності в цілому. Як наслідок, зростають вимоги щодо рівня володіння іноземною мовою фахівцями технічного профілю.

Практика роботи показує, що формування професійної компетентності у процесі іншомовної підготовки студентів технічних спеціальностей дасть позитивний результат, якщо будуть дотримані такі умови:

- виявлено та охарактеризовано можливості формування професійної компетентності на основі іншомовної підготовки студентів технічних спеціальностей;
- враховано сучасні підходи, механізми, тенденції та напрями мовної підготовки у вищій професійній школі;
- забезпечено змістовно-інформаційне узгодження навчальної дисципліни «Іноземна мова» із навчальними дисциплінами базового та варіативного блоку підготовки випускників технічних спеціальностей;
- координовано склад змісту навчання іноземної мови, а саме: система лінгвістичних знань (когнітивний компонент), певні способи діяльності та досвід творчої діяльності (діяльнісний компонент), досвід емоційно-ціннісного ставлення до професії (емоційно-ціннісний компонент);
- визначено особливості навчання іноземних мов на технічних спеціальностях, які стануть обґрунтуванням вибору форм, способів, методів та засобів навчання іноземної мови.

Висновок

Узагальнюючи, слід зазначити наступне: реалізація компетентнісного підходу стає чинником підтримки єдиного

освітнього, професійно-кваліфікаційного і культурно-ціннісного простору, чинником інтеграції України у світовий освітній простір, що відкриває сучасним українським студентам широкий доступ до освітнього простору світової спільноти, робить проблеми навчання іноземним мовам на якісно новому рівні надзвичайно актуальними, які потребують детального дослідження.

Література

1. Паламар С.. Компетентнісний підхід як методологічний орієнтир модернізації сучасної освіти. *Освітологічний дискурс*. 2018. № 1-2. С. 267-278.
2. Шаров С.В. Компетентнісний підхід: переваги, структура та особливості. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені ВО Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки*, (4), 2019, С. 194-199.
3. Левченко Ф. Сутність та витоки компетентнісного підходу в освіті. *Професійний розвиток педагога*, 2019, С. 186-189.
4. Глушко О. Компетентнісний підхід в освіті: європейський досвід. *Науково-педагогічні студії*, (5), 2021, С. 8-21.
5. Гусак В.М. До проблеми генезису понять «компетенція» та «компетентність». *Нові технології навчання*, 2016, С. 103-111.
6. Рудніцька К. Сутність понять компетентнісний підхід, компетентність, компетенція, професійна компетентність у світлі сучасної освітньої парадигми. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*, (1), 2016, С. 241-244.
7. Паласюк М. Формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів вищих технічних закладів освіти. *Людинознавчі студії. Педагогіка*, (29 (1)), 2014, С. 144-154.

8. Салащенко Г.М. Особливості формування іншомовної комунікативної компетенції студентів та курсантів немовних закладів вищої освіти засобами проєктних технологій. *Правовий часопис Донбасу*, (3), 2014, С. 153-160.

9. Чейпеш І.В. Інтеграція компетентностей в іншомовній освіті сучасних фахівців. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*. Мукачево, 2019. Т. 5. №1. С.191–194.

10. Веретюк Т.В. Формування іншомовної граматичної компетенції за допомогою відеоматеріалів (на прикладі відеохостингу YouTube). *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 52, том 1, 2022, С.199-204.

Птушка А.С.

Умови формування іншомовної комунікативної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі вивчення іноземної мови у ЗВО

Анотація

Дана стаття присвячена проблемі визначення умов формування іншомовної комунікативної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі вивчення іноземної мови у ЗВО. У статті дана коротка характеристика поняття «іншомовна комунікативна компетентність», показано необхідність формування та вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності у процесі навчання студентів технічних спеціальностей у сукупності її складових. На основі аналізу наукових досліджень, в яких розглядаються різні підходи зарубіжних та українських дослідників щодо визначення змісту та умов формування іншомовної комунікативної компетентності, було охарактеризовано умови формування іншомовної компетентності студентів технічних спеціальностей та розкрито методичні особливості їх забезпечення на практиці. Такими умовами є: безперервність іншомовної підготовки у ЗВО, яка

враховує багаторівневу структуру професійної підготовки у ЗВО (бакалавр-магістр); професійно-практична спрямованість навчання іноземної мови студентів технічних спеціальностей в рамках когнітивного, діяльнісного та емоційно-ціннісного компонентів професійної підготовки; поєднання компетентнісного (цільова складова), комунікативного (методична складова) та особистісно-орієнтованого (емоційно-ціннісна складова) підходів до організації процесу іншомовної підготовки студентів технічних спеціальностей; забезпечення інформаційно-змістовного узгодження навчальної дисципліни «Іноземна мова» з навчальними дисциплінами загальнопрофесійної та професійної підготовки; використання на навчальних заняттях з іноземної мови групових та індивідуально-групових способів організації навчання, інтерактивних методів навчання, адекватних діяльнісному компоненту змісту навчання іноземної мови та емоційно-ціннісного ставлення до професії; використання стратегій вивчення іноземної мови з метою визначення індивідуальної траєкторії навчального розвитку студента, забезпечення можливості самостійного вибору послідовності та глибини вивчення матеріалу.

Ключові слова: компетентнісний підхід, іншомована комунікативна компетентність, іноземна мова, професійна компетентність, технічні спеціальності.